

*А.В. Гречко, к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім.І.Сікорського»
О.М. Мельнікова, студентка ФММ, Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім.І.Сікорського»*

ДОСЛІДЖЕННЯ НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Стаття присвячена розробці теоретико-методичних засад підвищення прибутковості підприємства. В основі даного дослідження лежить аналіз поняття прибутку, джерел його формування та напрямків підвищення прибутковості вітчизняних підприємств. Об'єктом дослідження є процес формування прибутку підприємства та забезпечення його зростання, предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних підходів до формування напрямів підвищення прибутковості підприємств. Теоретико-методологічну основу дослідження складають праці провідних вітчизняних та зарубіжних науковців. При проведенні даного дослідження був використаний аналітичний метод, за допомогою якого проводився аналіз заходів з підвищення прибутковості роботи підприємства та досліджувалася сутність категорії «прибуток». На основі методу наукової абстракції було встановлено перелік окремих чинників які здатні впливати на рівень прибутковості підприємств. Крім цього автором був використаний системний підхід та статистичний метод. Також в процесі вивчення питання підвищення прибутковості підприємства був використаний історичний підхід для аналізу причин виникнення даного явища. В роботі досліджено економічну сутність поняття «прибуток», як однієї з найважливіших фінансових категорій, яка відображає результат фінансової господарської діяльності підприємства, тобто її ефективність. Автором здійснено систематизацію і узагальнення напрямів зростання прибутковості, а саме: зростання рівня цін при незмінній витратній частині, зменшення витратної частини при незмінному значенні прибутку, зменшення собівартості із збільшенням цін. Особлива увага приділена дослідженню впливу конкурентів на створення бар'єрів підвищенні прибутковості і виявлено взаємозв'язок реклами та системи лояльності до клієнтів з підвищення прибутковості роботи підприємства. Визначено, що важливу роль в підвищенні прибутковості відіграє персонал підприємства, який вміє зацікавити клієнта і запропонувати певну систему співробітництва. Також розглянуто вплив грошових коштів інвесторів на збільшення прибутку підприємства. На основі проведеного дослідження, надано ряд практичних рекомендацій по вдосконаленню предмету дослідження.

Ключові слова: підприємство, прибуток, дохід, витрати, виробництво, прибутковість.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.. Ефективність роботи будь-якого підприємства безпосередньо залежить від фінансово-економічних результатів його діяльності, які при нормальному функціонуванні суб'єкта господарювання мають бути у формі прибутку. Отже, основним показником результативності роботи підприємства є прибуток, а основним завданням менеджерів і працівників є пошук шляхів і способів його підвищення. На формування прибутку підприємства може мати вплив безліч чинників: внутрішні і зовнішні витрати, конкуренція, політична ситуація в країні, купівельна спроможність споживачів тощо. Саме прибуток створює фінансову основу для самофінансування діяльності підприємств,

здійснюючи розширене відтворення, для їх інвестиційного та інноваційного розвитку, виступає засобом стимулювання працівників, виконання зобов'язань перед бюджетом, банками, іншими організаціями, характеризує ступінь ділової активності та фінансового благополуччя. Отже, питання пошуку і розробки заходів з підвищення прибутковості підприємств є досить актуальне на сьогоднішній день і потребує ґрунтовного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Дослідженню сутності та природи виникнення прибутку, параметрів оцінки та шляхів його підвищення присвячені роботи

зарубіжних та українських вчених-економістів: Алексеева П.Д. [1], Білик М.Д. [2], Буряковського В.В. [3], Бланка І. А. [4], Ефимова О.В. [5], Савчук В.П. [6], Шеремета А.Д. [7] та ін. Проблеми фінансового аналізу, прогнозування, планування фінансових результатів, а також визначення резервів підвищення прибутковості розглядаються в роботах Меца В.О. [8], Болюха М.А. [9], Власової Н.О. [10] та ін. Наукові праці вчених обґрунтовують фундаментальні аспекти формування прибутку і дозволяють визначити резерви підвищення прибутковості. Однак, зважаючи на сучасні реалії розвитку економічної системи України, можна зробити висновок про те, що даний напрям дослідження потребує подальшого доопрацювання з метою розробки заходів з підвищення прибутковості вітчизняних підприємств і пошуку балансу інтересів підприємств і споживачів продукції.

Для досягнення мети були поставлені та вирішені наступні завдання:

- 1) визначено поняття прибутку і прибутковості як економічних категорій;
- 2) визначені фактори впливу на прибутковість;

3) проаналізоване зовнішнє середовище господарювання підприємств;

4) надана статистика по прибутковості підприємств, сплаті податку на прибуток, інвестиціям тощо;

5) виявлено ряд проблем, з якими стикаються сучасні підприємці;

6) виявлено резерви підвищення прибутковості на підприємствах;

7) розроблено рекомендації щодо впровадження заходів з підвищення прибутковості підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Прибуток – одна з найважливіших фінансових категорій, яка відображає результат фінансової господарської діяльності підприємства, тобто її ефективність. Будучи головною рушійною силою ринкової економіки, вона забезпечує інтереси держави (за рахунок податків), власників (за рахунок отримання чистого доходу) і персоналу підприємства (за рахунок отримання заробітної плати) [11]. У більш повному обсязі аналіз визначення прибутку наведений у табл. 1.

Таблиця 1. Аналіз визначень поняття «прибуток» [12]

Білик М.Д.	Прибуток – це додаткова вартість, яка утворюється в процесі виробництва понад вартість спожитих виробничих ресурсів і робочої сили.
Буряковський В.В.	Прибуток – це грошове вираження основної частини грошових накопичень, які створені підприємствами різних форм власності.
Бланк І. А.	Прибуток – мірило фінансового здоров'я підприємства, характеристика рентабельності вкладення коштів в активи конкретного підприємства.
Ефимова О. В.	Прибуток – змінена форма додаткової вартості, виробленої, реалізованої, готової до розподілу, що сформована в процесі суспільного відтворення для задоволення різних інтересів підприємства та його власників.
Мец В. О.	Прибуток – фінансова категорія, яка показує позитивний фінансовий результат, характеризує ефективність виробництва, свідчить про обсяг і якість виготовленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості.
Савчук В. П.	Прибуток – основний критерій ефективності господарювання.
Шеремет А. Д.	Прибуток – основне власне внутрішнє фінансове джерело, яке забезпечує розвиток підприємства на принципах самофінансування.

Складено авторами на базі [12]

На нашу думку, найбільш широко розкриває поняття прибутку В.О. Мец, так як він наголошує на тому, що прибуток не тільки виражає фінансову ефективність діяльності підприємства, але й наводить ряд факторів, які призводять до його отримання.

Роль прибутку повно відображає ефективність виробництва, обсяг і якість виробленої продукції. Роль прибутку є неоднозначною [12]:

- по-перше, прибуток підприємства є головною метою підприємницької діяльності;
- по-друге, прибуток підприємства створює

економічну базу для розвитку держави в цілому;

– по-третє, прибуток підприємства є критерієм ефективності конкретної виробничої діяльності;

– по-четверте, прибуток є основним внутрішнім джерелом формування фінансових ресурсів підприємства, що забезпечують його розвиток.

– по-п'яте, прибуток є головним джерелом зростання ринкової вартості підприємства.

Так само можна додати, що прибуток є найважливішим джерелом задоволення соціальних потреб суспільства.

Надзвичайно важливим є те, що прибуток захищає підприємство від загрози банкрутства.

Крім того, отримання стабільного прибутку дає змогу регулярно виплачувати дивіденди інвесторам, що формує позитивний імідж підприємства та в результаті дає змогу залучити нових інвесторів та збільшити власний капітал.

При аналізі та оцінці прибутковості необхідно враховувати те, що на неї впливають різні фактори, як зовнішні так і внутрішні. У зв'язку з цим прибуток розглядається як керований об'єкт, який може піддаватися планування та прогнозування, обліку та аналізу, регулювання і контролю. Зовнішні та внутрішні фактори наведені у табл. 2.

Таблиця 2. Зовнішні та внутрішні фактори впливу на прибутковість

Зовнішні:	Внутрішні:
<ul style="list-style-type: none"> - система оподаткування; - державне регулювання цін; - нормативні документи галузі, в якій працює підприємство; - умови та ставки кредитування. 	<ul style="list-style-type: none"> - цінова політика; - обсяг діяльності (кількість та номенклатура продукції, ціни); - обсяг та характеристика витрат обігу; - чисельність працівників; - фонд оплати праці; - показники ефективності роботи обладнання та працівників.

Складено авторами на основі [13]

Зовнішнє середовище має колосальний вплив на прибутковість підприємств, і тому щоб надати правильні та доречні рекомендації, щодо її підвищення, необхідно розглянути його динаміку.

Розвиток економіки в Україні пов'язаний з фінансовим станом суб'єктів господарювання, який в свою чергу залежить від ефективності їх діяльності. В табл. 3 наведені дані динаміки розміру прибутку українських підприємств за видами економічної діяльності.

Дані табл. 3 показують, що за останні три роки спостерігається досить негативна динаміка розміру прибутку вітчизняних підприємств в абсолютному вимірі. Хоча у 2014 році, порівняно з 2013 роком прибуток в абсолютному вимірі збільшився на 102640 млн. грн., то вже у 2014 в порівнянні з 2015 зменшився на 165820,6 млн. грн. Таким чином, якщо в 2013 році прибуток всіх підприємств становив 234513,7 млн. грн., то в 2015 році підприємства отримали прибуток у сумі 171333,1 млн. грн. Найбільший розмір прибутку отримали

підприємства від фінансової і страхової діяльності, промисловості, торгівлі, а також транспортні підприємства. Найменший розмір прибутку отримали підприємства сільського господарства, тимчасове розміщення і організація харчування, охорона здоров'я та надання соціальної допомоги тощо.

Звернемо увагу на той факт, що частка прибуткових підприємств у загальній їх кількості за 2013–2015 рр. коливається, але в цілому має тенденцію до зменшення. Таким чином, порівнюючи питому вагу підприємств, що отримали прибуток у 2015 році з 2013 роком можна відмітити, що їх зменшення на 8,2 %. Така ситуація свідчить про збільшення збиткових підприємств, що пов'язано з недостатньо ефективним управлінням прибутком підприємств.

Проаналізувавши динаміку сплати податку на прибуток підприємств також побачимо, що сплата його різко скоротилась, так як зменшився прибуток.

Таблиця 3. Динаміка розміру прибутку українських підприємств за видами економічної діяльності, 2013–2015 рр, млн. грн.

	2013		2014		2015	
	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали прибуток	
	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
1	2	3	4	5	6	7
Усього	65,9	234513,7	66,3	337153,7	57,7	171333,1
сільське, лісове та рибне господарство	79,9	26496,5	84,2	51455,7	92,7	545,9
промисловість	63,3	81336,9	63,2	78077,5	57,3	62333
будівництво	62,3	5968	62,6	6369,1	51,5	1482
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	67,2	36528,5	66,6	37122,4	62,1	25295,5
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	63,1	9429,9	62,6	11755,6	51,6	14544,4
тимчасове розміщення й організація харчування	59,5	788,3	59,5	369,8	47,4	219,1
інформація та телекомунікації	63,4	11668,3	64,9	11216	51,8	4880,5
фінансова та страхова діяльність	60,6	38534,3	61,7	121936	69,3	56385
операції з нерухомим майном	57,5	6750,1	56,3	5029,1	43,1	1057
професійна, наукова та технічна діяльність	63,4	13027,2	63,3	9116,9	57,1	3349
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	64,3	2580,3	62,9	2607,6	55,6	961,6
освіта	69,9	203,7	67	216	74,1	97,9
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	64,7	525,3	64,5	376,4	55,3	157,1
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	57,3	571,7	55,6	1416,6	26,1	14,8
надання інших видів послуг	68,1	104,7	65,2	89	61,9	9,8

Сформовано авторами на основі [14]

Якщо у 2014 році його сума становила 39941,9 млн. грн. і питома вага у загальній структурі доходів до бюджету склала 11,19%, то у 2015 році податок на прибуток склав 26004,5 млн. грн. і його питома вага становила лише 7,7%.

Залучення іноземних інвестицій дає змогу країні отримати ряд вигод, бо вони сприяють впровадженню нових технологій на підприємстві, використанню передового зарубіжного досвіду, розвитку малого і

середнього бізнесу, зростанню інвестиційного потенціалу територій та ін.

Прямі іноземні інвестиції в Україну також почали скорочуватись. У 2013 році вони становили 58156,9 млн. дол. США, у 2014 році дорівнювали 45916 млн. дол., а у 2015 стали 42851,3 млн. дол. Тобто у 2014 році в порівнянні з 2013 роком інвестиції скоротились на 12 240,9 млн. дол. або на 21,05%, а порівнюючи 2015 рік з 2014 роком, то ще зменшилися на 3 064,7 млн. дол. або на 6,67% [15].

Необхідно відзначити, що багато підприємств не просто зменшують свою прибутковість, але не витримуючи інфляційних процесів та конкуренції банкрутують.

Таким чином, кількість збиткових підприємств в Україні зростає, а ті підприємства, які виходять на прибуток отримують його у меншому розмірі. Інвестиції в країну скоротились з 2014 року, у зв'язку з нестабільною політичною та економічною ситуацією в Україні та світі. Інфляційні процеси та падіння купівельної спроможності призвели до скорочення виробництва, і навіть банкрутства багатьох підприємств. Проаналізувавши теперішню ситуацію в Україні, можна виокремити ряд проблем, з якими стикаються вітчизняні підприємці:

- високий рівень інфляції;
- нестабільний курс валют;
- скорочення інвестицій;

– нестабільна політична та економічна ситуація в країні і як результат падіння купівельної спроможності.

Для підвищення прибутковості підприємств повинні працювати як держава, так і самі підприємства. Держава повинна підтримувати вітчизняного виробника, зменшити податки, збільшити фінансування.

Розглянемо найбільш актуальні шляхи збільшення прибутку для підприємств.

На сьогоднішній день в Україні спостерігається значний рівень інфляції. На підприємствах є тимчасовий розрив між відвантаженням і оплатою продукції, на протязі якого купівельна спроможність (цінність) прибутків зменшується, незалежно від того, яким є рівень інфляції. Тому, особливо в умовах інфляції підприємства повинні зменшувати

розрив між відвантаженням та оплатою або працювати за передоплату.

Через те, що підприємства закупають більшість матеріалу та сировини за кордоном, ціна товару збільшується у рази, оскільки на пряму залежить від курсу валют. Щоб цьому запобігти необхідно перейти на вітчизняні більш дешеві аналоги. Наступним логічним кроком є більш раціональне використання цих ресурсів та використання ресурсозберігаючих технологій, для скорочення витрат.

Вагомий вплив на прибутковість підприємств мають відносини з конкурентами. Саме тому надзвичайно важливо для підприємства постійно вдосконалювати свої конкурентні переваги, за рахунок пропозиції нових сервісів, підвищення якості обслуговування. Наприклад, одним з варіантів покращення сервісу може стати доставка товару до покупців безкоштовно або надання тривалого гарантійного терміну.

Так як в країні нестабільна ситуація і спостерігається різке падіння купівельної спроможності споживачів, то дуже часто прибуток можна збільшити за рахунок реклами. Людина більшу частину інформації дізнається зі ЗМІ, і тому якщо спочатку на їх думку дана продукція їм не потрібна, то після впливу реклами, населення підсвідомо починає думати про її необхідність навіть за браком коштів.

Велика кількість вітчизняних підприємств для нарощування обсягів прибутку використовують грошові кошти інвесторів. Зі зниженням інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів, з'явилася необхідність зробити акцент на пошуку вітчизняних джерел фінансування розвитку суб'єктів господарювання. В будь-якому випадку, вітчизняні підприємства мають розробляти інвестиційно-привабливі проекти, пропонувати вигідні умови вкладання коштів та формувати відповідний позитивний імідж суб'єкта господарювання.

Таким чином запропоновані шляхи підвищення прибутковості є досить актуальними на сьогоднішній день і можуть сприяти розвитку підприємництва.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Прибуток відображає ефективність

фінансової господарської діяльності підприємства. При оцінці прибутковості необхідно враховувати, що на прибуток впливають безліч внутрішніх (цінова політика, обсяг діяльності, обсяг та характеристика витрат обігу тощо) та зовнішніх факторів (система оподаткування, державне регулювання цін, нормативні документи галузі, в якій працює підприємство тощо). Проаналізувавши сучасне зовнішнє середовище, у якому працюють вітчизняні підприємства, авторами було виявлено, що інфляція, курсові різниці, скорочення інвестицій в країну, нестабільність

політичної та економічної ситуації в країні і як результат падіння купівельної спроможності, мають колосальний вплив на формування прибутку. Для того, щоб мінімізувати негативні впливи з боку зовнішнього середовища, необхідно проводити ряд спеціальних заходів в середині підприємства, таких як: зменшення розриву між відвантаженням та оплатою продукції, закупівля сировини та матеріалів у вітчизняних постачальників, використання реклами як інструменту збільшення прибутку, залучення вітчизняних потенційних інвесторів.

Список літератури

1. Алексеев П.Д. Фінансово-економічний стан підприємства. Практична допомога. – М.: Видавництво «ПРІОР», 2000.
2. Білик М.Д., Білик Т.О., Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування. Монографія. – Київ: ТОВ «ПанТот», 2012.
3. Буряковський В.В. Фінанси підприємства: підручник – ЮНІТІ, 2009.
4. Бланк І.А. Управління прибутком. – К.: Ніка-Центр, 1998.
5. Ефимова О. В. Фінансовий аналіз: сучасний інструментарій для прийняття економічних рішень – К.: Знання, 2014.
6. Савчук В. П. Вплив інфляції на оцінку показників прибутковості підприємства – К.: Знання, 2002.
7. Шеремет А. Д Теорія аналізу господарської діяльності: Підручник. 4-е вид. – М.: Фінанси і статистика, 2000.
8. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства – К.: Знання, 1999.
9. Болух М. А. Навч. Посібник; За ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2003.
10. Власова Н. О. Фінанси підприємств: навч. посіб. для вузів – К. : Центр навч. літератури, 2007.
11. Денисенко Л.О., Кучерявенко Ю.О. Шляхи поліпшення процесу управління прибутком на підприємстві. – Вісник КНУТД № 1. – 2014. – С. 145.
12. Грещак М.Г. Внутрішній економічний механізм підприємництва: Навч. посіб. – К. : КНЕУ, 2010. – С.103.
13. Блонська, В.І. Стратегічне управління прибутком підприємства. – Науковий вісник НЛТУ України, 2010. – С.145–152.
14. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
15. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://minfin.com.ua/>.

References

1. Alekseev P.D. (2000), Finansovo-ekonomichnyj stan pidprijemstva [Financial and economic performance], Praktychna dopomoha, PRIOR, Kyiv, Ukraine.
2. Bilyk M.D., Bilyk T.O. (2012), Finansovi rezul'taty diial'nosti malykh pidprijemstv: otsinka ta prohnozuvannia [Financial results of small enterprises: assessing and forecasting], Monohrafiia PanTot, Kyiv, Ukraine.
3. Buriakovskij V.V. (2009), Finansy pidprijemstva [Finance companies], YuNITI, Kyiv, Ukraine.
4. Blank I.A. (1998) Upravlinnia prybutkom [Office of profit], Nika-Tsentr, Kyiv, Ukraine.
5. Efymova O. V. (2014), Finansovyj analiz: suchasnyj instrumentarij dlia pryjniattia ekonomichnykh rishen' [Financial Analysis: modern tools for making economic decisions], Znannia, Kyiv, Ukraine.

6. Savchuk V. P. (2002), Vplyv infliatsii na otsinku pokaznykiv prybutkovosti pidpriemstva [The impact of inflation on the evaluation of profitability], Kyiv, Ukraine.
7. Sheremet A. D. (2000), Teoriia analizu hospodars'koi diial'nosti [The theory of business analysis], 4th ed, Finansy i statystyka, Znannia, Kyiv, Ukraine.
8. Mets V.O. (1999), Ekonomichnyj analiz finansovykh rezul'tativ ta finansovoho stanu pidpriemstva [Economic analysis of financial results and financial condition of the company], Kyiv, Ukraine.
9. Boliukh M. A. Navch. (2003), Posibnyk; Za red. akad. NANU, prof. M. H. Chumachenka, 2nd ed, KNEU, Kyiv, Ukraine.
10. Vlasova N. O. (2007), Finansy pidpriemstv [Finance companies], Tsentr navch. literatury, Znannia, Kyiv, Ukraine.
11. Denysenko L.O., Kucheriavenko Yu.O. (2014), Shliakhy polipshennia protsesu upravlinnia prybutkom na pidpriemstvi [Ways to improve process management in the enterprise profit], Visnyk KNUTD, Kyiv, Ukraine.
12. Hreschak M.H. (2010), Vnutrishnij ekonomichnyj mekhanizm pidpriemnytstva [Domestic economic mechanism of business], KNEU, Kyiv, Ukraine.
13. Blons'ka, V.I. (2010), Stratehichne upravlinnia prybutkom pidpriemstva [Strategic management of enterprise profit], Naukovyj visnyk, Kyiv, Ukraine.
14. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2015), [Online], available at: <http://vvv.ukrstat.gov.ua/>, (Accessed 22 Oct 2015).
15. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2015), [Online], available at: <http://minfin.tsom.ua/>, (Accessed 22 Oct 2015).

A.V. Grechko, *PhD of Economic sciences, associated professor, associated professor of Department Economics of Enterprises, National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»*

A.M. Melnikova, *student of FMM, National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»*

Research areas increasing profitability of enterprises

The article is devoted to development of theoretical and methodological foundations increase profitability. At the heart of this research is the analysis of the concept of profits, the sources of its formation and ways to increase the profitability of domestic enterprises. The object of the study is the formation of company profits and ensures its growth; the subject of the study is a set of theoretical, methodological and practical approaches to the development directions of improving the profitability of enterprises. Theoretical and methodological basis of research work leading up domestic and foreign scientists. In the study conducted was used analytical method by which the analysis carried out measures to improve the profitability of the company and investigated the nature category of "profit". Based on the method of abstraction was established for certain factors that can affect the profitability of enterprises. In addition, the author has been used a systematic approach and a statistical method. Also in the process of studying the issue of increasing profitability historical approach was used to analyze the causes of this phenomenon. In this work the economic substance of the concept of "income" as one of the major financial category, this reflects the financial result of business enterprises, its effectiveness. The author made systematization and generalization areas of profitable growth, namely growth at constant prices of consumables, reducing expenditure at constant value profits, reduce the cost of increasing prices. Particular attention is paid to research on the impact of competition barriers increase profitability and revealed the relationship of advertising and customer loyalty system to improve the profitability of the enterprise. Determined that the important role played in enhancing the profitability personnel, able to interest the customer and offer a system of cooperation. Also the influence of funds from investors to increase profits. Based on the research provided a number of practical recommendations to improve research subject.

Keywords: business, profit, income, expenses, production, profitability.

Стаття надійшла до редакції 7.04.2017